

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija
pregled aktivnosti za period
23. - 29. septembar 2017. godine

Bilten broj 39/2017

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom	4
Uticaj na sud.....	4
Vlastima odgovora vd stanje.....	5
Promocija pred građanima umesto informisanja građana	5
Saopštenja.....	9
Pravo javnosti da zna – prepreke nisu otklonjene.....	9
Antikorupcijsko savetovalište ALAC.....	10
Buka i inspekcija.....	10
Nadogradnja i inspekcija.....	10
Mediji	11
Rijaliti Srbija	11
Reklama kao nagrada za podobne	12

Aktivnosti

Transparentnost Srbija učestvovala je u protekloj nedelji, sa drugim nevladinim organizacijama i medijima, u aktivnostima podrške Vranjskim, u okviru akcije "[Za slobodu medija](#)".

Na sastanku [koalicije prEUgovor](#) dogovarali smo se, pored ostalog, o narednim aktivnostima - promociji prEUgovor ALARM izveštaja tokom oktobra i o inicijativi za izmenu propisa.

Programski direktor TS Nemanja Nenadić bio je 27. septembra na sastanku sa predstavnicima britanskog Doma lordova koji su zainteresovani za kreiranje britanske spoljne politike nakon izlaska Velike Britanije iz EU, i prioriteta za Balkan.

U razgovoru je Nenadić ukazao posebno na značaj vladavine prava, u čemu je za Srbiju EU više sredstvo nego cilj. S tim u vezi, Velika Britanija može imati interes da podrži vladavinu prava u Srbiji i nakon izlaska iz EU, jer će to biti važno za firme iz te zemlje koje budu želele da posluju u Srbiji.

Nenadić je bio i na prijemu firme Siemens, čiji su predstavnici proteklih godina bili najviše angažovani u oblasti antikorupcijske komponente Globalnog dogovora.

Na Međunarodni dan prava javnosti da zna, 28. septembra, Nenadić je učestvovao na skupu koji tradicionalno organizuju Poverenik za informacije od javnog značaja i Misija OEBS. Na skupu su dodeljena priznanja za doprinos afirmisanju prava na pristup informacijama od javnog značaja i transparentnost u radu i predstavljena [publikacija "VI - Slobodan pristup informacijama – Stavovi i mišljenja Poverenika"](#).

Saradnik TS Zlatko Minić prisustvovao je promociji istraživanja organizacije Birodi - analizi informativnih emisija na RTS-u, Pinku, Hepiju, Prvoj, B92 i N1 u periodu od 15. jula do 12. avgusta. Reč je o oblasti koja je bliska monitoringu u periodu predizbornih kampanja koji radi TS.

Naše Antikorupcijsko savetovalište (ALAC) imalo je 24 nova slučaja tokom prošle nedelje - 15 je otvoreno na osnovu telefonskih poziva na besplatni broj 0800 081 081, a još devet slučajeva na osnovu informacija dobijenih na mejlove ts@transparentnost.org.rs i savetovaliste@transparentnost.org.rs, poštom, kroz poruke na našoj FB stranici ili na osnovu informacija pronađenih na internetu i u pres klipingu.

Na Fejsbuk stranici TS u protekloj nedelji objavili smo 11 komentara u vezi sa antikorupcijskim temama, linkova i vesti. Na sajt smo postavili šest tekstova, kao i dodatne materijale u vezi sa javno privatnim partnerstvom za izgradnju spalionice u Vinči.

Reč je o ponudi koju je dostavio pobednički konzorcijum SUEZ & I-investment. Ranije smo objavili i dokumente u vezi sa odobrenjem koncesije, koje smo takođe dobili od Komisije. Podsećamo da u mnogim drugim prilikama nismo uspeli da dobijemo dokumente u vezi sa javno - privatnim partnerstvima, a u jednom skorašnjem (koncesija za Aerodrom) smo zbog toga uložili i tužbu protiv Vlade i resornog ministarstva.

Ovi materijali, inače, nisu objavljeni na sajtu Skupštine grada.

U medijima je u prošloj nedelji objavljeno čak 119 vesti ili priloga o aktivnostima naše organizacije ili vesti u kojoj je citiran stav predstavnika TS.

ovako izgleda
kada nema
slobodnih medija

#StopMedijskomMraku
#ZaSloboduMedija
#StojimUzVranjske

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnoj sedmici:

Pod lupom

Uticao na sud

29. septembar 2017.

Reakcija predsednika Srbije Aleksandra Vučića na odluku Apelacionog suda u Beogradu koji je po jednoj optužnici oslobodio Miroslava Miškovića, a po drugoj ceo slučaj vratio na ponovno suđenje, tema je kojom se bavi par medija. "Evo vam tajkuni, neka vam vode državu i neka pokradu sve što je u međuvremenu stvoreno", izjavio je Vučić, upitan da prokomentariše odluku suda.

Sagovornici listova Danas i Kurir smatraju da je ovo primer nedozvoljenog komentarisanja sudskih odluka i usmeravanja rada prvostepenog veća.

Nemanja Nenadić ističe da predsednik republike nema nadležnosti u odnosu na sudove i zato je neprimereno i da hvali i da kritikuje sudske presude. Zadatak Apelacionog suda je da utvrdi da li je prvostepeni sud pravilno primenio zakon u vezi sa konkretnom optužnicom, a ne da osuđuje bogataše zato što su se oni na neki način okoristih vezama sa vlašću ili zato što bi to rado činili u budućnosti. Dakle, možda je istina da je Mišković plaćao visoke naknade ministrima kako bi promovisali njegove interese, za šta ga je Vučić javno optuživao u doba dok je bio prvi potpredsednik Vlade, ali to nije bio predmet ovog sudskog postupka. Ne zna se ni da li su za te tvrdnje ikada predočeni dokazi i da li je bilo istrage. Pored toga, treba imati na umu da nijedan tajkun ne može da donosi odluke u ime države sam, to uvek moraju da učine neki ministri, poslanici, gradonačelnici...-kaže Nenadić.

Vladimir Vučinić, bivši sudija Višeg suda u Beogradu, koji je jedno vreme sudio u predmetu Mišković, podseća da je ovaj postupak i dalje "živ predmet" i da bi državni zvaničnici morali da se uzdrže od komentarisanja.

-I dalje postoji pretpostavka nevinosti i u tom kontekstu ovakva izjava nije u redu. Ovakvim komentaram Vučić je iskazao u kom pravcu želi da se okonča sudski postupak, kaže Vučinić, uz ogradu da lično nije pročitao predsednikovu izjavu.

Ovakve izjave, dodaje on, mogu da stvore predubeđenje kod nekih sudija da vlast želi određen epilog. Ipak, kako ističe, ne deluje mu da se u ovom konkretnom slučaju sudije vodile nečijim "muzičkim željama".

Heterogena priroda prvostepene presude, kao i odluka Apelacionog suda uliva mi poverenje da je suđeno po zakonu i da nisu uvažavana mišljenja političara, navodi Vučinić.

Vlastima odgovora vd stanje

29. septembar 2017.

Vlastima odgovara da se državni službenici u "v.d. stanju" nalaze na položaju, jer su vršioци dužnosti svesni da su lako zamenljivi i da im položaj zavisi od volje onoga ko ih je postavio, kaže predstavnik TS Zlatko Minić.

Minić je agenciji Beta rekao da je poslednjih meseci "Službeni glasnik" pun odluka o postavljenjima na dužnost v.d. direktora, zamenika direktora i pomoćnika direktora uprava, direkcija, pomoćnika ministara, dodavši da je reč o državnim službenicima na položaju za koje zakon propisuje obavezu raspisivanja javnog ili internog konkursa.

On je rekao da Vlada Srbije nastavlja decenijsku tradiciju održavanja "v.d. stanja" gde god je to moguće i što je duže moguće. Minić je podsetio da je TS u nedavno objavljenom istraživanju o javnim preduzećima ukazala na niz kršenja zakona, medju kojima su mnogobrojna u vezi s trajanjem mandata vršioца dužnosti direktora.

Što se tiče službenika na položaju, Minić je ukazao da "Vlada redovno koristi mogućnost koju joj daje zakon da bez javnog konkursa, na šest meseci postavi vršioца dužnosti, kao i mogućnost da se status vršioца dužnosti potom produži za još tri meseca". To "produženje", po zakonu, dozvoljeno je samo ukoliko nije okončan konkurs koji bi morao da bude raspisan 30 dana po postavljenju v.d.

" 'V.d. stanje' odgovara vlastima jer su vršioци dužnosti svesni da su lako zamenljivi i da im položaj zavisi od volje onoga ko ih je postavio. Zbog toga su najčešće slabe institucije i organi kojima oni upravljaju", kazao je Minić.

Transparentnost Srbija je proleto predstavila istraživanje po kojem je od oktobra 2016. do marta 2017. imenovano 317 službenika na položaju - od toga samo 10 na konkursima.

РЕШЕЊЕ о постављењу вршиоца дужности директора Дирекције за националне референт
РЕШЕЊЕ о постављењу вршиоца дужности директора Управе за сарадњу с црквама и вер
РЕШЕЊЕ о постављењу вршиоца дужности помоћника директора Управе царина у Минист
РЕШЕЊЕ о постављењу вршиоца дужности помоћника директора Управе царина у Минист
РЕШЕЊЕ о постављењу вршиоца дужности помоћника директора Управе царина у Минист
РЕШЕЊЕ о постављењу вршиоца дужности директора Управе за јавне набавке
РЕШЕЊЕ о постављењу вршиоца дужности директора Републичке дирекције за робне рез
РЕШЕЊЕ о постављењу вршиоца дужности заменика директора Републичког секретаријат
РЕШЕЊЕ о постављењу вршиоца дужности помоћника директора Републичког секретаријат
РЕШЕЊЕ о постављењу вршиоца дужности помоћника директора Републичке дирекције за
РЕШЕЊЕ о постављењу вршиоца дужности помоћника комесара Комесаријата за избеглиц
РЕШЕЊЕ о постављењу вршиоца дужности заменика директора Канцеларије за људска и
РЕШЕЊЕ о постављењу вршиоца дужности директора Канцеларије за управљање јавним
РЕШЕЊЕ о постављењу вршиоца дужности помоћника директора Канцеларије за координ

Od tih 307 vršilaca dužnosti, u 43 slučaja su imenovani prvi put na šest meseci, a u 224 slučaja su ponovo postavljeni na još tri meseca.

Po poslednjim Vladinim podacima, od ukupno 346 položaja u državnoj upravi, 91 je popunjen na konkursu.

"Sama imenovanja v.d. 'pokrivena' su zakonom. Nema, međutim, istraživanja u koliko slučajeva su vršioци dužnosti ostajali u tom statusu duže od dozvoljenog roka, odnosno u koliko su slučajeva direktno kršene zakonske odredbe", rekao je Minić.

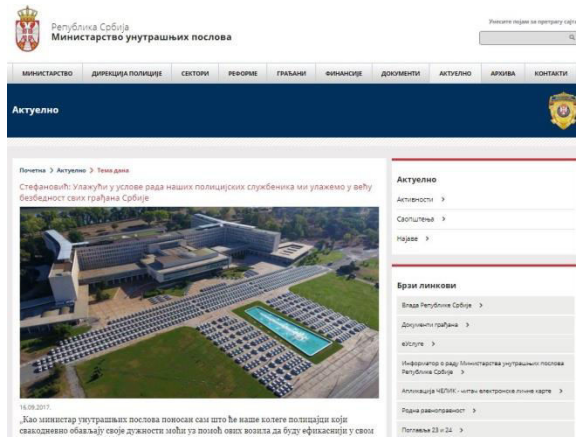
Promocija pred građanima umesto informisanja građana

25. septembar 2017.

Na veoma vidljiv način i uz znatnu medijsku promociju, Ministarstvo unutrašnjih poslova je obznanilo da će policijske uprave dobiti 710 novih automobila, a do kraja godine i svih hiljadu. Automobili su nekoliko dana bili parkirani ispred bivšeg SIV-a, a zatim je organizovana „svečana primopredaja“.

Na sajtu MUP-a se štaviše može [pogledati](#) i profesionalno snimljen promotivni spot događaja, koji sadrži snimke iz vazduha i sa tla, protkane govorom ministra Stefanovića i slikama policijskih službenika koji salutiraju u stavu mirno pored novih Škoda.

Ubrzo potom, predsednica Vlade, na pitanje novinara o tome „zašto Škoda, a ne Fijat iz Kragujevca“ [odgovara](#) načelno ispravno: „Ko je pobedio na javnoj nabavci od njega kupujemo, ne praktikujemo protekcionizam“. Sa stanovišta Zakona o javnim nabavkama ova izjava nije u potpunosti tačna, zato što još uvek postoje preferencijali od 5% koji daju prednost nabavkama robe domaćeg porekla.

Ti preferencijali će se u potpunosti izgubiti u odnosu na proizvode iz EU istekom pete godine od stupanja na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, od čega nas deli još godinu dana, a ako bi roba poticala iz neke od zemalja EFTA sporazuma, oni ne postoje ni danas. Naravno, tome prethodi pitanje u kojoj meri kragujevački Fijat ispunjava kriterijume za domaći proizvod, budući da su mnogi značajni delovi ovih kola napravljeni u inostranstvu.

O tome da li je ovakav stav ekonomski ispravan mogli bi se potrošiti sati rasprave.

Davanje prednosti domaćoj fabrici bi se moglo pravdati time što se na taj način dolazi do indirektnih koristi za državu, kroz plaćene poreze, doprinose i podsticaj domaće potrošnje. U ovom slučaju je ta logika utoliko jača zato što država daje velike podsticaje iz budžeta za kragujevački Fijat (bez uzvratnih davanja), pa bi bilo prirodno očekivati da će takvu pomoć pružiti i kroz komercijalne poslove (kada dobija nešto za uzvrat). Međutim, sa stanovišta javnih nabavki, a pogotovo transparentnosti javnih rashoda, stvari bi trebalo razdvojiti. Posao treba da dobije onaj ko nudi najbolju robu za najmanje novca i tu ne bi trebalo mešati ni druge mere ekonomske politike, niti bilo koje druge politike koje država želi da sprovede. Sve drugo bi zamagilo i inače veoma složen postupak nabavki. Zato, kada su policiji potrebna nova kola, onda ona treba da dobije najbolje i najviše što se za raspoloživa sredstva može dobiti. Ako neko treba da se stara o razvoju domaće autoindustrije to je Ministarstvo privrede, a ne MUP. U krajnjoj liniji, ako firma koja prima državne subvencije i pored toga ne može da ponudi povoljnije uslove, zašto bi dobila posao?

Dobro, ako je premijerka u pravu kad je reč o zakonskim odredbama i ekonomskoj logici, u čemu je onda problem? Pa, u tome što za ovu javnu nabavku tendera ili nije bilo, ili ga nije bilo moguće identifikovati na onim mestima gde bi informacija o njemu trebalo da se pojavi (sajt MUP, Portal javnih nabavki). Dakle, u normalnoj situaciji, upućivanje novinara i građana da pročitaju podatke o tenderu bi bilo dovoljno, ali njih u ovom slučaju prosto nije bilo.

Podaci o nabavci novih kola nisu nepoznanica samo građanima koji žele da prate postupanje MUP-a, već i nekim ljudima iz samog Ministarstva.

Naime, zahtev za pristup informacijama, kojim se traže podaci o ovoj nabavci, [uputio](#) je i „Novi policijsko sindikalni savez“.

Doduše, podaci o nekoj nabavci Ministarstva nalaze se na Portalu javnih nabavki, ali nije jasno da li se odnose na kupovinu ovih stotina automobila. Na ovom portalu stoji vest od 24.10.2016. prema kojoj je još 30. juna prošle godine zaključen ugovor o nabavci patrolnih vozila. Pošto se iz objavljenog obaveštenja ne vidi ni po kojoj ceni je ugovor zaključen ni šta je tačno njegov predmet (piše „35412400 – извиђачка и patrolна vozila“, ali ne i njihov broj), nije moguće zaključiti da li je to nabavka čiji je rezultat promovisan pred palatom Srbije. Iz obaveštenja se, međutim, vidi da je postojala samo jedna ponuda za ovu nabavku. Ne postoji nijedna nabavka kasnije objavljena na Portalu ili na sajtu MUP-a, a koja bi mogla da se na neki način poveže sa stotinama novih kola.

Drugim rečima, ako je tendera bilo, izgleda da nije bilo konkurencije (pod uslovom da se pronađeni dokument uopšte odnosi na ovu nabavku). Odsustvo konkurencije je uvek problem i stvar zbog koje naručilac treba da preispita svoje postupanje. Da li je pravilno ispitao tržište pre nego što je postavio stroge uslove? Da li je obavestio sve potencijalne ponuđače ili ih je obeshrabrio? Naime, na osnovu činjenice da u autoindustriji vlada velika konkurencija i da policije širom sveta koriste razne tipove vozila, može se pretpostaviti da bi bilo više zainteresovanih firmi koje bi mogle i želele da isporuče hiljadu kola za srpsku policiju.

Da stvar bude još čudnija, obaveštenje o zaključenom ugovoru se nadovezuje na poziv na podnošenje prijave i konkursnu dokumentaciju koji su objavljeni još 26. novembra 2015, gotovo 22 meseca pre svečane isporuke.

Ni iz ovih dokumenata se ne može saznati mnogo, jer bitni podaci nedostaju. Naime, u konkursnoj dokumentaciji se [govori](#) o sprovođenju nabavke po posebnom postupku na osnovu Uredbe o postupku javne nabavke u oblasti odbrane i bezbednosti. U prvoj fazi ovog postupka naručilac poziva zainteresovana lica da podnesu prijavu i da dokažu kvalifikacije. U drugoj fazi se pregovara sa onima kojima je kvalifikacija priznata. Pored toga, naručilac je tražio i zaključivanje sporazuma o čuvanju tajnosti podataka. Iz objavljenog dela konkursne dokumentacije se ne vidi nijedan podatak o tome šta je predmet nabavke (osim da je reč o patrolnim vozilima), pa nije jasno na osnovu čega bi proizvođači i trgovci automobilima uopšte mogli da zakluče da li ispunjavaju uslove za učešće u ovom nadmetanju i da li će moći da u njemu uzmu učešća (na primer koja vrsta vozila se traži i koliko komada).

Uz sve to stoji činjenica da je MUP tokom 2015. već imao dva pokušaja da nabavi patrolna vozila, koja se nisu uspešno završila. Prvi od njih je [sprovođen](#) od 12. avgusta do 14. septembra i obustavljen je zato što „naručilac nije dobio nijednu prihvatljivu ponudu“. Prema vidljivim podacima, ukupno je bilo 3 ponude. U ovom slučaju, vidljiva je i informacija o procenjenoj vrednosti nabavke – 75 miliona dinara. Istog dana kada je prethodni postupak javne nabavke poništen, [raspisan](#) je novi. Ta nabavka je bila [poništena](#) odlukom Republičke komisije za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki. Ovoga puta bilo je 7 prijavljenih ponuđača. Da li su ovi postupci iz 2015. na neki način u vezi sa sadašnjom kupovinom, teško je reći. Naime, suma koja je tada bila planirana, očigledno ne bi bila dovoljna da pokrije troškove aktuelne obnove voznog parka policije.

Sudeći po objavljenim podacima o dve javne nabavke, MUP je pre poništavanja stare javne nabavke vozila (1. decembra 2015) započeo novi postupak, 5 dana ranije. Ponovo, da li je reč o istoj nabavci, nemoguće je zaključiti, jer nisu objavljeni dodatni podaci. Inače, poništena nabavka iz 2015. je priča za sebe i zainteresovani čitalac ili novinar će u njoj naći vrlo zanimljivo štivo o tome kako bezbednosne provere i potvrde o tome mogu da se iskoriste za neopravdano smanjenje konkurencije. Kako je Komisija utvrdila, razlog za poništavanje ovog postupka bila je diskriminacija jednog od ponuđača u vezi sa dostavljanjem podataka o sertifikaciji za pristup tajnim podacima. MUP je, po zaključku Komisije, tom prilikom povredio ne samo Zakon o javnim nabavkama, već i Zakon o tajnosti podataka.

Ni tu nije kraj misteriji. Dok su dve pomenute nabavke vozila obavijene potpunom tajnovitošću u pogledu količine i osobina vozila, u 2017. godini je isti taj MUP sprovodio nabavke vozila nešto manjeg obima, kod kojih je podatak o broju automobila koji se kupuju i njihovim karakteristikama bio [poznat](#) unapred. Štaviše, bio je toliko prepoznatljiv da se u nekim slučajevima može postaviti pitanje postojanja mogućnosti bilo kakve konkurencije. U jednom lotu je tražena gotovo u dlaku dimenzija željenog vozila: Radna zapremina motora: od 1.950 ccm do 2.000 ccm – Snaga motora: od 140 do 145 kw – Dužina vozila: od 4.850 mm do 4.900 mm – Međuosovinsko rastojanje: od 2.800 mm do 2.850 mm.

Tu su i pitanja koja prate gotovo svaku javnu nabavku, a odnose se na (ne)celishodnost. Tako je, pored nesumnjivo bezbednosno bitnih karakteristika za ova vozila granične policije, zahtevan i automatski klima uređaj, za jedan lot

je tražen „trozonski klima uređaj – klimatronik sa kontrolnim panelom pozadi“, zatim radio plejer MP3, bluetooth USB priključak, tempomat, kožna sedišta, grejači prednjih i zadnjih sedišta, električno otvaranje i zatvaranje prtljažnika.

Da zaključimo, MUP duguje javnosti (pa i premijerki, koja je govorila o tenderu) dodatne informacije o tome šta se ovde zaista dogodilo. Možda je zakonska procedura bila poštovana, ali o tome treba predočiti uverljive podatke. Ne samo zato što je reč o veoma velikim budžetskim sredstvima (nekoliko miliona evra), već i zbog toga što stvari treba vratiti u ravnotežu, da informacija bude bitnija od promocije.

Drugi zaključak koji se nameće jeste to da nešto u sistemu nabavki za sektor bezbednosti i dalje nije u redu, bez obzira na zakonska poboljšanja iz 2012. Na ovom primeru se jasno vidi da čak i u slučaju da neki od podataka o nabavkama koje vrši policija ili vojska treba da se sakrije, to sigurno ne važi za gotovo celokupnu tendersku dokumentaciju. Izmene Zakona o JN su predviđene u nekoliko planova za kraj ove godine, i to će biti prva prilika da se primena izuzetaka suzi, a javnost podataka poveća.

(Tekst je objavljen [na sajtu Peščanik](#))

Saopštenja

Pravo javnosti da zna – prepreke nisu otklonjene

28. septembra 2017.

Transparentnost Srbija, povodom Međunarodnog dana prava javnosti da zna, ukazuje da je prethodnih 13 godina, koliko građani Srbije imaju zakonom garantovano pravo na pristup informacijama, pokazalo da je to najvažniji preventivni antikorupcijski mehanizam.

Međutim, u proteklih godinu dana nije rešen ni jedan od ključnih problema koji sprečavaju da se ovo pravo efikasnije ostvari. Za poboljšanje Zakona o slobodnom pristupu informacijama rokovi su više puta pomerani. Poslednji takav rok, iz Akcionog plana za poglavlje 23 EU integracija je istekao pre 10 meseci, a još uvek nije objavljen ni nacrt izmena i dopuna o kojem bi trebalo sprovesti javnu raspravu. Ni u 2017. godini Skupština nije raspravljala o izveštaju o sprovođenju ovog zakona, koji je podneo Poverenik za informacije od javnog značaja. Poslednji izveštaj povodom koga su makar usvojeni skupštinski zaključci, odnosi se na 2013. Vlada i dalje ne obezbeđuje izvršenje rešenja Poverenika kada drugi organi ne poštuju svoju obavezu, a često i sama ignoriše zahteve. To se, između ostalog, dogodilo u slučaju [zahteva](#) koje je Transparentnost Srbija tokom ove godine upućivala u vezi sa postupkom konkursa za direktore javnih preduzeća i imenovanjem članova nadzornih odbora.

Zbog takvog stanja stvari raduje kada neki problem bude rešen na sistemski način. Nakon našeg [istraživanja](#) o svrsishodnosti državne pomoći, Ministarstvo privrede je počelo da [objavljuje](#) ugovore o dodeljenim subvencijama. Sve više informacija o radu organa vlasti i u Srbiji i u svetu postaje dostupno zahvaljujući digitalizaciji i internetu. Informacije je sve češće moguće pronaći u obliku koji je pogodan za pretraživanje i dalje korišćenje. Iako su takve [inicijative](#) po našem mišljenju korisne, pre svega bi trebalo obezbediti ispunjavanje obaveze da organi vlasti učine dostupnim dokumente (u bilo kojoj formi). Pored toga, građani do nekih informacija ne mogu da dođu zato što državni organi nisu obavili svoj posao (npr. sprovođenje kontrola, analiza stanja), pa informacija od javnog značaja nije ni stvorena.

Budući da i pored prava koja im Zakon pruža najveći deo građana informacije o radu organa vlasti ne traži neposredno, već ih prima preko posrednika, važno je da postoje mediji koji će koristiti već objavljene podatke i tragati za dodatnim informacijama. Za tako nešto je bitan sistem u kojem će država pomagati stvaranje programa od javnog interesa, umesto da novac iz budžeta i prihoda javnih preduzeća troši na kupovinu političkog uticaja u medijima. Ništa manje važno za ostvarivanje uloge medija jeste da se prema svima koji poštuju standarde profesije, država ophodi jednako, naročito u pogledu mogućnosti da od institucija dobiju informacije, a od javnih funkcionera izjave. Brojni primeri, uključujući i razloge koji su [izneti](#) u vezi sa gašenjem nedeljnika „Vranjske“, pokazuju da postojeće zakonske norme nisu dovoljne za ostvarivanje tih ciljeva.

Antikorupcijsko savetovalište ALAC

Prenosimo dva slučaja iz prakse našeg Antikorupcijskog savetovališta:

Buka i inspekcija

Prvi slučaj nam stiže iz Nove Pazove, gde su građani nezadovoljni radom inspeksijskih službi u vezi sa prijavama za pravljenje buke. U pitanju su kafići koji rade do duboko u noć, a kao posledica nastaje buka od muzike, pijani vozači koji uznemiravaju grad brzom vožnjom, kao i razbijena stakla na ulici kao posledica alkoholisanog stanja. Građani tvrde da vlasnici ili zakupci lokala veoma lako dobijaju radno vreme do kasnih noćnih sati. Najpre registruju firmu izvan naselja, dobiju radno vreme do 04h, a onda urade preseljenje firme u naselje a radno vreme im ostane isto. Građani sumnjaju da inspektori znaju da na prvobitnoj adresi zapravo neće biti firma. Građani tvrde da je i ranije bilo povremenih problema sa glasnom muzikom (uglavnom subotom), ali ne ovako izraženo i ovako često. Tvrde da inspektori i ostali organi koji bi trebalo da ih kontrolišu, u noćno vreme ne izlaze na teren.

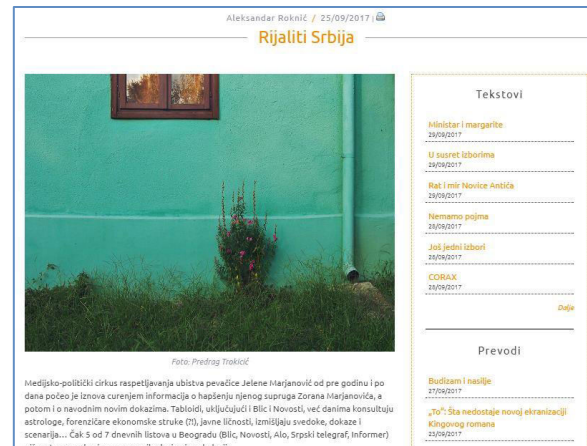
Nadogradnja i inspekcija

Stigla nam je i prijava u vezi sa nadogradnjom u Ustaničkoj ulici u Beogradu. Građani koji su se organizovali kako bi pokušali ovo da spreče tvrde da nadogradnja ugrožava bezbednost vlasnika i stanara u objektu. Kažu i da nadležni državni organu bukvalno ignorišu pokušaje da se pravnim putem utvrde očigledne nepravilnosti. U dokumentaciji koju smo dobili, prepliću se odobrenja i rešenja koja imaju pozitivan stav u vezi sa nadogradnjom sa aktima inspektora koji utvrđuje brojne nepravilnosti i nedozvoljeno postupanje investitora, al i nepravilnosti kod organa koji je dao dozvolu za gradnju. Zbog tehničkih detalja koji su u vezi sa slučajem, tim Savetovališta će kontaktirati kolege koji se bave građevinarstvom kako bi stručno utvrdili ima li mesta žalbama građana i kolika je opasnost po bezbednost stanara i korisnika objekta.

Mediji

Rijaliti Srbija

Medijsko-politički cirkus raspegljavanja ubistva pevačice Jelene Marjanović od pre godinu i po dana počeo je iznova curenjem informacija o hapšenju njenog supruga Zorana Marjanovića, a potom i o navodnim novim dokazima. Tabloidi, uključujući i Blic i Novosti, već danima konsultuju astrologe, forenzičare ekonomske struke (?!), javne ličnosti, izmišljaju svedoke, dokaze i scenarija... Čak 5 od 7 dnevnih listova u Beogradu (Blic, Novosti, Alo, Srpski telegraf, Informer) pišu o tome na bazi neproverenih glasina i spekulacija.

Zamajac je dobijen pre desetak dana kada je Milomir Marić, urednik Happy televizije, u emisiji „Dobro jutro, Srbijo“ izjavio da je dobio poverljivu informaciju da će Zoran Marjanović biti uhapšen u rijalitiju Zadruga, zbog sumnje da je ubio svoju suprugu. „Kruna tog rijalitija treba da bude hapšenje Zorana Marjanovića kao ubice njegove žene. To ubistvo je prava misterija“, rekao je Marić i dodao da Marjanović treba dobro da razmisli hoće li ući u taj rijaliti i biti uhapšen ili će sedeti kod kuće i sačekati da istražni organi otkriju i uhapsu onoga ko je počinio taj jezivi zločin. „Smatram da ako uđe u Zadrugu, sam sebi pravi klopku“, rekao je glavni urednik Happy televizije.

Marjanović je uhapšen prošlog petka, a ministar policije je očigledno curenje informacija iz policijske istrage lakonski ocenio kao novinarske priče. Naravno, nije ni pomenuo da bi time trebalo da se pozabavi Sektor unutrašnje kontrole MUP-a. Kako je i red, u tabloidne spekulacije se uključio i predsednik Republike Srbije, Aleksandar Vučić, i to dan posle hapšenja Zorana Marjanovića. Rekao je da bi sa radošću prihvatio zakon kojim bi kazne za monstrume koji ubijaju žene bile još strožije. „Da vi vidite samo slike glave te nesrećne žene...“, rekao je Vučić novinarima na otvaranju autoputa Pirotdimitrovgrad.

Budući da je predsednik pravnik, verovatno je svestan da je svojim detaljnim opisima pokazao da je imao uvid u istražni predmet, što nije dozvoljeno ni njemu ni bilo kojem od državnih organa, izuzev tužiocu i sudiji za prethodni postupak. Jer ako je listao foto-album sa istražnim fotografijama ubijene pevačice, to znači i da je čitao iskaze svih saslušanih osoba, jer jedno bez drugog ne ide. A sve to je narušavanje tajnosti istrage od strane neovlašćenih osoba, u ovom slučaju predsednika Republike.

Krivični zakonik Republike Srbije je nedvosmislen. U članu 337, povreda tajnosti postupka, lepo piše da „ko neovlašćeno otkrije ono što je saznao u sudskom, prekršajnom, upravnom ili drugom zakonom propisanom postupku, a što se po zakonu ne može objaviti ili je odlukom suda ili drugog nadležnog

organa proglašeno kao tajna, kazniće se novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine“. Ima tu još izlazenja izvan zakonskih i ustavnih okvira predsednika Republike.¹

Naravno, niko ne treba da očekuje da će on ikad biti sankcionisan za ovo flagrantno kršenje zakona, jer nijedan tužilac ne sme da pokrene krivični postupak protiv predsednika Srbije, ali svakako treba podsetiti da je baš Vučićeva vlada još u januaru 2016. usvojila Kodeks kojim ministrima zabranjuje da komentarišu odluke i postupke pravosudnih organa. Identičan dokument je usvojila i Skupština Srbije polovinom jula ove godine.

„Član Vlade ne sme u javnim izjavama i nastupima u javnosti u toku trajanja krivičnog postupka iznositi ideje, informacije ili mišljenja kojima se predviđa ishod tog postupka ili kojima se ocenjuje procesna vrednost dokaza, koji su izvedeni ili treba da budu izvedeni u tom postupku, na način na koji je moguće uticati na ishod krivičnog postupka“, navodi se u vladinom Kodeksu, koji dalje kaže:

„Član Vlade ne sme u javnim izjavama i nastupima u javnosti označiti učinioem krivičnog dela lice protiv koga je pokrenut krivični postupak ili u odnosu na koje su preduzete radnje koje prethode krivičnom postupku (npr. hapšenje, saslušanje uhapšenog, zadržavanje osumnjičenog), pre pravnosnažne odluke suda kojom se utvrđuje odgovornost tog lica. Član Vlade dužan je da poštuje pretpostavku nevinosti i u slučaju da tu pretpostavku ne poštuje jedan ili više medija.“

Iako više nije premijer, Vučić teško izlazi iz ove uloge. Isto važi i za njegove dojučerašnje saradnike iz vlade, pa mu je tako na sto na Andrićevom vencu broj 1 najverovatnije i dospelo predmet ubijene pevačice Jelene Marjanović, čije je rešavanje više puta u proteklih godinu i po dana najavljiavao. Neovlašćeno, naravno.

